

De doos van Pandora

Katholiek Nieuwsblad, 25 november 2013

door René Stockman, generaal overste van de Broeders van Liefde

[KatholiekNieuwsblad](#)

In België wordt gestemd over uitbreiding van de euthanasiewet. Onder het voorwendsel de vrijheid te bevorderen, wordt een cultuur van de dood geïnstalleerd.

De weg geëffend

Toen op 3 april 1990 in België abortus werd gelegaliseerd, was het alsof een doos van Pandora werd geopend. In feite werd toen ook de weg naar euthanasie geëffend, want is abortus geen euthanasie op ongeboren kinderen? We moesten amper twaalf jaar wachten, of we hadden de wet op euthanasie en morgen, 26 november, wordt er gestemd om deze wet uit te breiden naar minderjarigen toe, wellicht daarna naar dementen en andere wilsonbekwamen.

Niet meer te sluiten

Neen, de doos van Pandora is niet meer te sluiten en wordt steeds verder geopend, en dat onder het voorwendsel van de absolute zelfbeschikking, absolute autonomie en absolute vrijheid. Ook de doos moet absoluut, totaal geopend worden; alle limieten moeten wegvallen.

Verantwoordelijkheid

Zijn we dan tegen zelfbeschikking, autonomie en vrijheid? Helemaal niet, maar wel dat deze verabsoluteerd worden. Want dat is het adagium van het individualisme waar de mens steeds meer naar evolueert: hij claimt het absolute recht op zijn eigen leven en verdraagt niet meer dat anderen nog iets te zeggen hebben over zijn leven of dat hij nog een verantwoordelijkheid naar die andere of de ruimere gemeenschap te dragen heeft.

Mijn broeders hoeder

Het individualisme wordt hier de tegenpool van het personalisme, waarbij men zich wel sociaal ingebed weet: ik ben er dank zij de andere, ik ben er voor de andere, ik heb een rol in de ruimere gemeenschap, ik heb een verantwoordelijkheid te dragen naar de andere toe en naar de anderen. Of om het met het boek Genesis te zeggen: "Ik ben de hoeder van mijn broeder."

Slechts beheerder

Met de greep op het leven, wat zowel bij abortus als euthanasie gebeurt, gaat men nog een stap verder door zich meester te maken van het leven zelf. Men vergeet dat men slechts beheerder is van het leven, dat het leven ons wordt geschonken en dat we de opdracht hebben dit goed te beheren en er niet als eigenaar willekeurig mee te handelen. We noemen het leven heilig, met een intrinsieke waarde in zich, en dus met een taboe omgeven. Daar wordt niet aan geraakt!

Zes punten

De wet zoals deze in 2002 werd goedgekeurd, zette nog een zekere limiet op deze absolute zelfbeschikking: men kon alleen beschikken over het eigen leven, niet over dit van een ander, en men moest wilsbekwaam zijn. Het klonk in de gekende zes punten: het ging over een opzettelijk levensbeëindigend handelen, verricht door een ander, op schriftelijk verzoek; men moest bekwaam zijn om op een redelijke wijze over zijn belangen te oordelen, het moest gaan over een door ziekte of ongeval ongeneeslijke aandoening en met een lijden dat op geen enkel andere manier kon gelenigd worden.

Ondraaglijk en uitzichtloos

Het werd evenwel reeds problematisch wanneer we het hadden over psychiatrische patiënten, want ook

psychisch lijden werd als mogelijkheid ingeschreven. In welke mate kon een psychiatrische patiënt, die juist in zijn geestelijke faculteiten is aangetast, op een redelijke wijze over zijn belangen oordelen? Het 'ondraaglijke' en 'uitzichtloze', een subjectief en een objectief begrip, konden heel vlug bij bijvoorbeeld een zwaar depressieve patiënt als dusdanig worden ervaren. Moest het behandelen van psychiatrische patiënten niet juist gericht zijn om uit dit ondraaglijke en uitzichtloze te geraken, en kon men wanneer een patiënt chronisch was geworden dit gelijkstellen met 'uitzichtloos'? En waar lag de grens tussen suïcide, suïcide met assistentie en euthanasie?

Vraag achter de vraag

Om terug te keren tot de euthanasie als dusdanig: is niet iedere vraag naar euthanasie in eerste instantie een vraag naar bevrijding uit een ondraaglijke en uitzichtloze situatie, terwijl voor de persoon in kwestie op dat ogenblik, omdat alternatieven hem onbekend zijn, de dood als enige uitweg wordt gezien? Er zit dus een vraag achter de vraag.

Zin ontvangen

Indien echter aan dit ondraaglijke iets kan worden gedaan kan het leven, ondanks het feit dat het uiteindelijke uitzichtloze in het perspectief blijft, toch opnieuw een zin krijgen. Dat is wat men dagelijks mag ervaren binnen de palliatieve zorg waar wordt gefocust op de kwaliteit van het leven dat nog rest. Door de pijn te verzachten, door ervoor te zorgen dat de zieke opnieuw sociaal goed omkaderd wordt, door hem of haar psychisch te ondersteunen en spiritueel nabij te zijn kan de zieke opnieuw een zin ontvangen in het leven, in het nog resterende leven.

Opnieuw aan waarde winnen

We kunnen hier ten andere een onderscheid maken tussen wat we accidentele kwaliteit van het leven noemen en essentiële kwaliteit van het leven. Het fysische, psychische, sociale en spirituele zijn accidentele kwaliteitsdimensies waaraan men moet werken opdat het leven zelf als een essentiële, noem het existentiële kwaliteitsdimensie opnieuw aan waarde zou winnen.

Wilsonbekwame kinderen

Maar, zoals gezegd, gaat morgen de laatste limiet op de absolute zelfbeschikking kantelen. Men wenst ook greep te krijgen op het leven van een ander, op wilsonbekwame kinderen die ondraaglijk en uitzichtloos moeten lijden. De bekwaamheid om te oordelen over eigen leven wordt overgenomen door een derde, een betrokkene. En wat zal nog de limiet zijn om de volgende stap te zetten: naar de demente bejaarden en de wilsonbekwame mensen met een ernstige handicap?

Een precedent

Het zal nog een heel kleine stap zijn, als het ware een evidente volgende stap. Is ten andere abortus, zoals ik reeds bij de aanvang aanbracht, niet een greep op het leven van een totaal wilsonbekwame? Dus in feite is er reeds een precedent, een precedent waarmee alles begon!

Het ijs wordt wel zeer glad

Was in 1990 de polarisatie tussen de voor- en tegenstanders van abortus hevig, en werden zij die tegen euthanasie waren in 2002 onmiddellijk met alle ideologische verwijten bestookt, vandaag ervaren we een ietwat ander klimaat, ik zou het noemen een klimaat van de twijfel. Het is alsof iedereen aanvoelt, ook zij die zich niet christelijk of vanuit een andere religie laten inspireren om over hun mensbeeld na te denken, dat het ijs wel zeer glad wordt en dat men tegelijk de remmen dreigt kwijt te geraken.

Cultuur van de dood

Wanneer nu over de wilsbekwaamheid een compromis wordt gesloten, en daarover gaat nu toch de discussie, dan wordt eigenlijk een grote bocht genomen en is de weg open voor veel andere groepen. Misschien gaat men

nu toch gaan inzien dat men echt een cultuur van de dood aan het installeren is onder het voorwendsel dat daarmee de vrijheid van de mens wordt bevorderd.

Fundamenteel antwoord

En hiermee willen we zeker niet het lijden ophemelen of een pleidooi houden dat er medisch geen beperkingen moeten zijn bij het zogenaamd uitzichtloos behandelen. We moeten de hulpvraag die bij euthanasie klinkt ernstig nemen en alles doen om het lijden te verzachten zonder in de illusie te vervallen dat alle lijden te bestrijden is. Ook in en met lijden kan het leven nog een zin behouden, en daar heeft onze christelijke levensvisie steeds geprobeerd een fundamenteel antwoord op te zoeken en ook te vinden in de persoon van Christus.

Beschaamd Belg te zijn

Ik was in Afrika toen de wet op abortus werd gestemd, en ik was toen beschaamd Belg te zijn. Ik was in Azië toen de wet op euthanasie werd gestemd, en ook toen was ik beschaamd Belg te zijn. Ik zal in Rome zijn wanneer wellicht de uitbreiding op de wet op euthanasie wordt gestemd, en ik zal maar niet zeggen dat ik Belg ben wanneer ik dan één van onze geliefde Romeinen ontmoet.

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad.